

Vragen artikel 50 RvO van de fractie van de PvdA naar aanleiding van de vervuiling van het oppervlaktewater tussen A15 en het Lingebos te Spijk.

Naar aanleiding van de melding van bovengenoemde vervuiling in een persbericht van de gemeente West Betuwe d.d. 22 maart 2019, en het artikel in het Kontakt van 27 maart 2019 met de titel: *Sloten rondom Spijkse golfbaan vervuild*, heeft de fractie van de PvdA de volgende opmerkingen en vragen.

Vragen:

Vraag 1: Is er bij de werkzaamheden aan de realisatie van de Zuidbaan te Spijk mogelijk sprake van het zich ontdoen van afvalstoffen?

Toelichting bij vraag 1:

IBC-bouwstoffen, zoals LD-staalslak 0/90, mogen worden toegepast in o.a. een geluidswal zoals bij de Zuidbaan te Spijk, maar daaraan zijn wel voorwaarden gesteld. In Spijk is echter een groter areaal bedekt met deze IBC-bouwstof dan wat alleen voor de geluidswal nodig is. Rijkswaterstaat stelt dat er niet een grotere hoeveelheid bouwstof mag worden toegepast dan voor de functie (= de geluidswal) noodzakelijk is; anders zou er sprake zijn van het zich ontdoen van afvalstoffen. In Nederland komt bij de productie van staal uit ruwijzer en schroot jaarlijks 500.000 ton staalslak vrij¹. De hoeveelheid staalslak die ingezet wordt bij de realisatie van de Zuidbaan in Spijk bedraagt 1 miljoen ton², een hoeveelheid die bij Tata Steel als bijproduct in twee jaar vrijkomt.

Antwoord vraag 1: Volgens het productcertificaat van de toegepaste LD-staalslakken (zie bijlage) betreft het een niet-vormgegeven bouwstof. Dit certificaat geeft aan dat het materiaal voldoet aan de samenstellings- en emissietoetswaarden voor niet-vormgegeven bouwstoffen uit de Regeling bodemkwaliteit. Dergelijke bouwstoffen mogen (onder voorwaarden) ongeïsoleerd worden toegepast. Er is geen sprake van het toepassen van een IBC-bouwstof op de locatie.

Vraag 2: Valt uit de analyse van de watermonsters genomen door het Waterschap Rivierenland een verhoging van de pH-waarden van het oppervlaktewater te constateren?

Toelichting bij vraag 2:

Het is bekend dat LD-staalslak een zekere hoeveelheid vrije kalk bevat. De leverancier Pelt & Hooykaas waarschuwt de afnemer voor uitspoeling van de kalk³.

Antwoord vraag 2: De metingen van het Waterschap in het oppervlaktewater wijzen uit dat op plekken waar afstroom van percolaatwater plaatsvindt de pH-waarde verhoogd is. Door de verdunning die optreedt daalt de pH-waarde na enige tijd.

Vraag 3: Valt uit de analyse van de watermonsters een relatie op te maken tussen de geconstateerde zware metalen en de gebruikte IBC-bouwstof, LD-staalslak 0/90?

¹ Zie: <https://www.bodemrichtlijn.nl>

² Zie: website Pelt & Hooykaas [staalslak]: Tekst: *Bij de uitbreiding van de golfbaan The Dutch te Spijk wordt langs de rijksweg A15 en de Betuwelijn een geluid[s]wal aangelegd met LD-staalslak 0/90 zvv. De toe te passen hoeveelheid LD-staalslak 0/90 zvv bedraagt ca. 1 mio ton. De uitvoering van het project loopt vanaf eind 2017 tot medio 2019.*

³ Zie: bijlage 2

Toelichting bij vraag 3:

Uit het persbericht van de gemeente West Betuwe is te lezen dat het oppervlaktewater vervuild is geraakt met zware metalen. Het is bekend dat LD-staalslak bepaalde zware metalen bevat zoals bijvoorbeeld koper, chroom, vanadium en barium⁴.

Antwoord vraag 3: Uit de onderzoeksgegevens van het Waterschap blijkt een directe relatie tussen de zware metalen in het oppervlaktewater en de metingen in het percolaatwater op het terrein. Er is geen sprake van een IBC-bouwstof.

Vraag 4: Is het ontwerp van de geluidswal door de Advieskamer Bodembescherming gekeurd? Deze vraag geldt ook voor het verder opgehoogde terrein.

Toelichting bij vraag 4:

Het ontwerp van het werk waarin de IBC-bouwstoffen worden toegepast, moet zijn gekeurd door de Advieskamer Bodembescherming⁵.

Antwoord vraag 4: Aangezien geen IBC-bouwstof is toegepast op de locatie, was dit niet noodzakelijk (zie vraag 1).

Vraag 5: Is de toepassing van deze IBC-bouwstoffen vier weken voor aanvang van het werk in Spijk gemeld bij het Meldpunt Bodemkwaliteit, ofwel door of opdrachtgever of de uitvoerder?

Toelichting bij vraag 5:

Degene die IBC-bouwstoffen wil toepassen, moet dat ten minste vier weken voor de toepassing melden via het Meldpunt Bodemkwaliteit; het rapport van de Advieskamer Bodembescherming moet bijgevoegd worden.

Antwoord vraag 5: Voor het werk is een melding Grootchalige Bodemtoepassing (GBT) ingediend bij het Meldpunt Bodemkwaliteit. Deze melding heeft betrekking op de toe te passen grond in het werk. Het toepassen van niet-vormgegeven bouwstoffen hoeft niet te worden gemeld.

Vraag 6: Onder de voorwaarde dat de uitvoerder in het artikel in Het Kontakt juist is geciteerd: Hoe kan de verplichting isolerende lagen aan te brengen op de laag staalslak bij de uitvoerder onbekend zijn?

Toelichting bij vraag 6:

De bovenzijde en zijkanten van een bouwwerk met IBC-bouwstoffen moeten worden voorzien van een isolerende voorziening om te voorkomen dat regenwater in de IBC-bouwstof kan infiltreren⁶.

Antwoord vraag 6: Er is geen sprake van het toepassen van een IBC-bouwstof (zie vraag 1). Derhalve is het aanbrengen van een isolerende voorziening niet verplicht.

Vraag 7: Is er met het bevoegd gezag (de vm. gemeente Lingewaal) overlegd over de voorwaarden waaronder grootchalige toepassing van LD-staalslak mocht plaatsvinden?

⁴ Zie: <https://www.bodemrichtlijn.nl>

⁵ Zie: Regeling Bodemkwaliteit, artikel 3.9.1

⁶ Zie: Regeling Bodemkwaliteit artikel 3.9.2 Isolerende voorzieningen.

Antwoord vraag 7: Bij de vergunningaanvraag is een geotechnisch onderzoeksrapport ingediend. In dit rapport wordt genoemd dat er een bouwstof zal worden toegepast in het werk. Over de aard van de bouwstof heeft geen overleg plaatsgevonden.

Vraag 8: Kunt u uitleggen waarom de toepassing van IBC-bouwstoffen in alle verleende vergunningen (gemeente, waterschap, provincie) niet wordt genoemd?

Toelichting bij vraag 7 en 8:

De leverancier van de IBC-bouwstof LD-staalslak 0/90 is Pelt & Hooykaas – IJmuiden B.V., Wenckebachstraat 1 1951 JZ Velsen-Noord.

Dit bedrijf geeft over het bovengenoemde product een productinformatieblad uit met daarin toepassingsvoorwaarden⁷.

Het wordt door Pelt & Hooykaas aangeraden om in overleg met het bevoegd gezag na te gaan onder welke voorwaarden grootschalige toepassing van LD-staalslak voor zandvervanging in ophogingen en aanvullingen mogelijk is. In alle vergunningen die konden worden ingezien, in die van de gemeente Lingewaal, het Waterschap Rivierenland en de Provincie Gelderland is niet eenmaal sprake van de toepassing van een IBC-bouwstof of staalslak. In een memo van de Antea Group gericht aan Sent One BB, d.d. 13 juni 2017 is slechts sprake van de aanvoer van zand en grond, teelaarde en afdekgrond⁸.

Antwoord vraag 8: In de genoemde memo heeft Antea een ontwerp voor het werk voorgesteld. Van dit ontwerp zijn de contouren/hogtes gebruikt. Bij de vergunningverlening was niet bekend welke materialen er toegepast zouden worden.

Vraag 9: Is er door uitvoerder eerst grond afgegraven voordat volgende stappen zijn genomen?

Antwoord vraag 9: Door de uitvoerder is aangegeven dat er geen grond is ontgraven.

Vraag 10: Is er een capillair onderbrekende laag op maaihogte aangebracht?

Antwoord vraag 10: Dat wordt op dit moment onderzocht.

Vraag 11: Is een zandlaag van minimaal 0,50 meter aangebracht op de capillair onderbrekende laag alvorens tot storting van de LD-staalslak 0/90 is overgegaan?

Antwoord vraag 11: Dat wordt op dit moment onderzocht.

Toelichting bij vragen 9 t/m 11:

Uit de toepassingsvoorwaarden zoals benoemd in het Productinformatieblad van de leverancier Pelt & Hooykaas [bijlage 2], komt een bepaalde bouwvolgorde voor de geluidswal naar voren:

- 1. Uitgaande van de hoogte van het maaiveld een capillair onderbrekende laag aanbrengen;*
- 2. Daarop een laag doorlatend zand aanbrengen met een dikte van minimaal 0,50 meter*
- 3. Daarbovenop het IBC-materiaal, LD-staalslak 0/90.*

- De fractie van de PvdA sluit zich tevens aan bij de vragen over dit onderwerp gesteld door de fractie van GroenLinks.

⁷ Productinformatieblad LD63Z-170301 – deel 4 van 4: Veiligheidsinformatie, zie bijlage 2.

⁸ Memo nummer 20170613-404043-mem-grondwal The Dutch-dep-rev00 [In de stukken van de provincie Gelderland: V2019-004919]

Nadere informatie over bronnen , wetgeving e.d. te maken hebbende met deze problematiek:

LD-staalslak 0/90 behoort tot de groep zogenaamde IBC-bouwstoffen.

IBC-bouwstoffen zijn niet-vormgegeven bouwstoffen die alleen mogen worden toegepast met isolatie-, beheers- en controle- (IBC) maatregelen, omdat het toepassen zonder deze maatregelen anders leidt tot teveel emissies naar het milieu.

Vanaf 1 januari 2020 zullen geen IBC-bouwstoffen meer in toepassingen mogen worden verwerkt; vanaf dat moment is dat dus verboden. Door dit besluit lijkt de marktwaarde van het product staalslak tot een minimum te zijn gedaald, mogelijk zelfs onder 0.

Isoleren, beheren en controleren zijn de kernbegrippen bij de toepassingen van een IBC-bouwstof. Het verbaast onze fractie dan ook dat de aannemer in het artikel in Het Kontakt ⁹ aangeeft van - in ieder geval - het isoleren geen weet te hebben.

Over isoleren, beheersen en controleren bij gebruik maken van IBC-bouwstoffen is veel aan regels verbonden, bijvoorbeeld in de Regeling Bodemkwaliteit;

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0023085/2018-11-30> , zie Paragraaf 3.9. Isolatie-, beheers, en controlemaatregelen. De site van Rijkswaterstaat geeft over IBC-bouwstoffen en hoe daarmee om te gaan veel informatie: <https://www.bodemplus.nl/onderwerpen/wet-regelgeving/bbk/vragen/bouwstoffen-ibc/> . Ook de Nota van Toelichting op het Besluit bodemkwaliteit geeft vanaf hoofdstuk 3.4 duidelijke informatie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29383-47-b2.pdf> .

Bijlagen:

1. Artikel in Het Kontakt editie Leerdam d.d. 27.03.2019, p. 11, titel: Sloten rondom Spijkse golfbaan vervuild.
2. Productinformatieblad LD63Z-170301, Pelt & Hooykaas-Groep: LD-staalslak 0/90

8 april 2019

⁹ Zie bijlage 1